

NAUKA LEGEND POLSKICH JAKO ZACHWYCAJĄCE PODEJŚCIE KU DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ PODCZAS PRACY Z TEKSTAMI.

**(ВИВЧЕННЯ ПОЛЬСЬКИХ ЛЕГЕНД ЯК ЗАХОПЛЮЮЧИЙ
ПІДХІД ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ РОБОТІ З
ТЕКСТАМИ).**

ПІДГОТУВАЛА: ВИКЛАДАЧ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ, ПЕРЕКЛАДАЧ

НАДЬ ВАЛЕНТИНА СТАНІСЛАВІВНА

Polskie legendy to jeden z elementów naszej rodzimej kultury. Dzieci uczą się ich w szkole od najmłodszych lat, poznając fantastyczne historie związane z początkami naszego kraju. Poznajcie najpopularniejsze legendy polskie dla dzieci i zachwyćcie się tymi niesamowitymi opowieściami!

Co to jest legenda?

Legenda to opowieść, która ma charakter ludowy i jest tradycyjnie przekazywana ustnie z pokolenia na pokolenie. Zazwyczaj zawiera elementy fantastyczne, cudowne lub nadprzyrodzone, co sprawia, że trudno ją zweryfikować pod względem faktów historycznych. Mówi się jednak, że każda legenda zawiera w sobie ziarnko prawdy.

Legendy często mają związek z konkretną kulturą, regionem geograficznym lub historią. Mogą opowiadać o wydarzeniach historycznych w sposób, który nadaje im wymiar symboliczny. Legendy przybliżają nam historię naszego kraju oraz przekazują wartości ważne dla narodu. To właśnie one często są pierwszymi historiami, jakie poznajemy jako dzieci, aby potem przekazać je kolejnym pokoleniom.

Działania językowe

RECEPCJA

Rozumienie tekstów

PRODUKCJA

Tworzenie tekstów

INTERAKCJA

Wymiana informacji

MEDIACJA

Przetwarzanie tekstów

RECEPCJA

Badania wykazują, że komunikujemy się przez 70% czasu, kiedy nie śpimy, (czyli w czasie „czuwania”), z czego w 45% poprzez słuchanie, w 30% poprzez mówienie, w 16% poprzez czytanie, a tylko w 9% poprzez pisanie.

STRATEGIE ROZUMIENIA TEKSTÓW

1. **Globalne** (ogólne zrozumienie tekstu):

1. antycypacja,
2. wnioskowanie

2. **Selektywne** (wychwycenie konkretnych informacji z konkretnych powodów):

1. przeszukiwanie,
2. odnajdywanie,
3. dokonywanie wyboru

3. **Szczegółowe** (pełne zrozumienie informacji):

1. przetwarzanie poszczególnych informacji
2. instrukcje, przepisy

CZY CZYTANIE TO TRUDNA SPRAWNOŚĆ DO NAUCZANIA?

Tak!

- Bardzo złożona sprawność.
- Wielu badaczy uważa czytanie za najbardziej złożoną pracę umysłową człowieka, która jest jednocześnie najbardziej podmiotowa.

CZY NAUCZANIE CZYTANIA JEST WAŻNE?

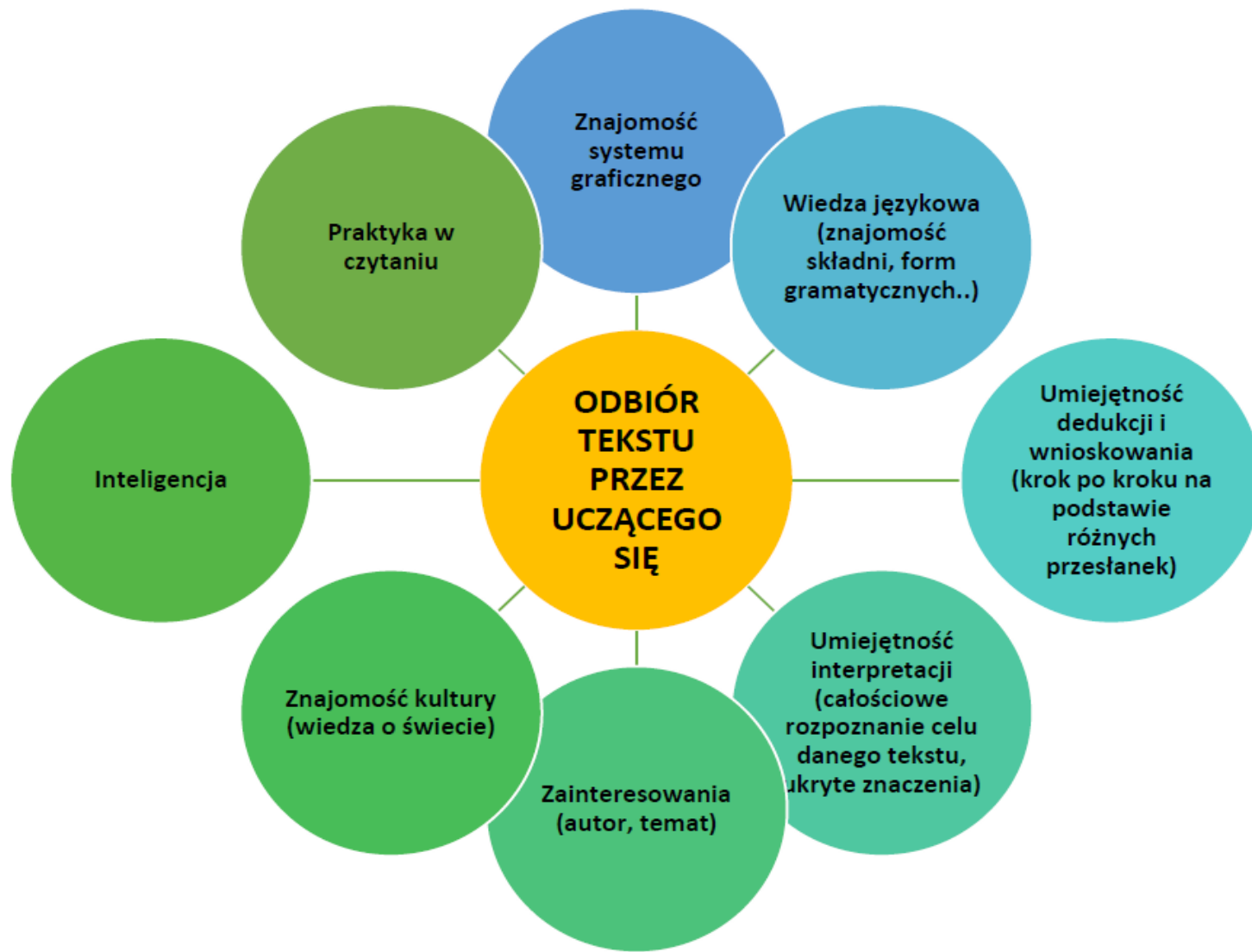
Z przeprowadzonych badań wynika, iż proporcje między poszczególnymi sprawnościami w procesie przyswajania języka obcego wyglądają następująco:

8 (słuchanie) : 7 (czytanie) : 4 (mówienie) : 2 (pisanie).

Najwięcej uczymy się, słuchając i czytając.

Co może być zaskakujące, jeśli spojrzeć, że obie sprawności to sprawności nieproduktywne.

Czynniki wpływające na odbiór tekstu

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM, ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO

FUNKCJE:

1. Rozwijanie czytania ze zrozumieniem.
2. Poznawanie nowego słownictwa (wnioskowanie o znaczeniu nowych słów).
3. Wprowadzanie nowych reguł gramatycznych.
4. Poznawanie nowych strategii rozumienia.
5. Ćwiczenia fonetyczne.
6. Zdobywanie wiedzy a przyjemność.

Typy czytania

głośne vs. ciche

audiopasywne vs. audioaktywne vs. częściowo samodzielne vs. samodzielne

powtarzanie za nauczycielem, nagraniem

czytanie swobodne

porównywanie zapisu z formą brzmieniową

czytanie ze wsparciem nauczyciela

PO CO STUDENCI CZYTAJĄ? – CELE CZYTANIA

- wyszukiwanie w tekście informacji szczegółowych lub ogólnych, czy oddzielenia informacji ważnych od mniej istotnych; hierarchizowanie, porządkowanie informacji;
- wyszukiwanie danych pozajęzykowych, jakie niesie w sobie każdy tekst, określanie jego cech charakterystycznych; szczególnie ważna dla sprawności czytania ze zrozumieniem jest umiejętność ustalania cech charakterystycznych tekstu, czyli udzielanie odpowiedzi na pewne podstawowe pytania, np. o czym opowiada (jaka jest treść tekstu), po co został napisany;
- korzystanie z nabytej wiedzy leksykalnej i gramatycznej w celu zrozumienia tekstu –elementy leksykalne i gramatyczne są bowiem nośnikami treści;
- wnioskowanie o znaczeniu nieznanymi słów, zwrotów czy fraz na podstawie kontekstu, w którym się pojawiają;
- dostrzeganie wewnętrznej gramatyki tekstu (uświadamianie sobie roli, jaką w rozumieniu tekstu odgrywa jego układ, budowa itp.);
- wyciąganie wniosków na podstawie uzyskanych informacji;
- przekazywanie zdobytych informacji w mowie lub piśmie.

Fazy czytania

Aktywizacja i koncentracja

Aktywizacja wcześniej zdobytej wiedzy, praca nad słownictwem, odkrycie intencji, struktury tekstu, stylu itp.

Weryfikacja i identyfikacja

Proces czytania, weryfikacja hipotez, identyfikacja intencji komunikacyjnej tekstu, selekcja kluczowych fragmentów.

Integracja i ewaluacja

Po przeczytaniu tekstu, to przetwarzanie wraz z refleksją, integracja nowych informacji z wcześniejszą wiedzą, wyciąganie wniosków co do walorów estetycznych i stylistycznych.

Dobór tekstu

1. Złożoność języka

2. Rodzaj tekstu (gatunek)

**3. Struktura wypowiedzi
(spójność, explicite/implicite,
sprzeczności)**

4. Długość tekstu

5. Temat tekstu

TECHNIKI PRACY

POPREDZAJĄCE CZYTANIE

Przypomnienie materiału gramatycznego i leksykalnego:

- zagadki leksykalno-gramatyczne, dostosowane do tematyki tekstu, który ma być czytany na zajęciach;
- techniki skojarzeniowe, czyli zbieranie słów kojarzonych przez uczących się z danym tematem (powiązanych pośrednio lub bezpośrednio z tekstem);
- techniki przewidywania wyrazów w tekście na podstawie podanego tytułu tekstu.

TECHNIKI PRACY POPREDZAJĄCE CZYTANIE

Ogniskowanie uwagi uczniów wokół tematu, o którym traktuje tekst:

- rozmowa na temat, któremu poświęcony jest tekst;
- opisywanie i rozmowa na temat obrazka, który związany jest z tematyką tekstu (fotografia może być częścią artykułu lub dotyczyć tematyki tekstu);
- analiza okładki książki, ilustracji towarzyszących artykułowi, która prowadzić może do odgadnięcia tematu tekstu (książki, artykułu);
- podanie kluczowych wyrazów (na ich podstawie uczący się mają odgadnąć temat tekstu);
- podanie uczącym się tytułu i/ lub śródtytułów, na podstawie których należy odgadnąć treść tekstu;
- czytanie tekstu akapit po akapicie i odgadywanie dalszego ciągu.

TECHNIKI PRACY W TRAKCIE CZYTANIA

Podstawowe techniki, które pozwolą uczącym się rozwinąć umiejętność rozumienia globalnego (skimming), to:

- technika wyszukiwania wyrazów–kluczy (zadaniem uczących się jest wyszukanie takich wyrazów, na których opiera się znaczenie całego tekstu);
- technika wyszukiwania wyrazów–kluczy do zapisania ich w postaci róży wyrazów;
  - technika budowania zdań streszczających główną myśl tekstu z uprzednio wypisanych wyrazów kluczowych;
  - technika budowania zdań streszczających główną myśl tekstu z uprzednio przygotowanej róży wyrazów;
- technika wyboru jednego lub dwu zdań kluczowych dla treści (akapitu) tekstu.

TECHNIKI PRACY **PO** **PRZECZYTANIU** TEKSTU

- nadanie tytułu/nazwy całemu tekstowi i/lub śródtytułów poszczególnym akapitom,
- odnajdowanie błędów w podanym planie zdarzeń,
- uzupełnianie streszczenia podanymi słowami,
- uzupełnianie brakujących fragmentów streszczeń,
- odnajdowanie błędów merytorycznych w podanym tekście,
- dyskusja na temat(y) przedstawiony(e) w tekście.

W trakcie czytania

- wybór wielokrotny (abc, abcd),
- prawda / fałsz (+ brak informacji od poziomu B),
- dobieranie (tekstów, tekstów z obrazkami, tekstów do nagrań, ...),
- układanie w kolejności (porządkowanie wypowiedzi, fragmentów, obrazków), korygowanie kolejności,
- uzupełnianie luk:
  - końcówki fleksyjne i morfemy (dyktanda),
  - słowa, zestawienia, fragmenty zdań, zdania;
- uzupełnianie obrazków,
- wyszukiwanie i poprawianie błędów,
- odrzucanie niepotrzebnych obrazków,
- zaznaczanie słów występujących w tekście,
- wypełnianie tabel / wykresów / schematów, ankiet / kwestionariuszy,
- uzupełnianie map, rysowanie drogi,
- notowanie,
- pytania otwarte: Kto? Co? Jak? Gdzie? Kiedy? Co robi? Z kim?,
- identyfikowanie osób, miejsc, sytuacji (kontekst),
- wybieranie właściwej odpowiedzi na pytanie,
- grupowe powtarzanie na głos.

**Rozumienie selektywne i szczegółowe.
Duża koncentracja na zadaniu, mało czasu
na jego wykonanie.**

Po czytaniu

- wybór wielokrotny (abc, abcd),
- prawda / fałsz (+ brak informacji od poziomu B1),
- odpowiedź krótka (ustna, pisemna),
- odpowiedź rozszerzona (ustna, pisemna),
- opisywanie sytuacji,
- łączenie tekstów, fragmentów tekstu (dobieranie),
- uzupełnianie luk z banku słów,
- uzupełnianie brakujących fragmentów tekstu (komiksy),
- inscenizacje na podstawie tekstu wysłuchanego / wysłuchiwanego, odgrywanie ról,
- symulacja sytuacji,
- gry (idź za głosem, detektyw, dyktando obrazkowe, ...),
- wypełnianie tabel / wykresów / schematów, ...,
- uzupełnianie map,
- zapisywanie zapamiętanych słów (na tablicy, w zeszycie),
- dopowiadanie początku czy końca historii,
- opowiadanie tekstu,
- wyrażanie opinii,
- opowiadanie treści z punktu widzenia innego bohatera,
- rozmowa, dyskusja,
- streszczanie (ustne, pisemne).

POZIOM A1

- Zdający rozumieją pojedyncze napisy, fragmenty tekstów (jednozdaniowe) oraz bardzo krótkie teksty zawierające słownictwo z zakresu podanego w słowniku minimum (1500-2000 wyrazów).
- Zdający rozumieją główną myśl oraz intencję komunikacyjną krótkiego tekstu napisanego prostym językiem (rozumienie globalne). Potrafią także wydobyć konkretne informacje szczegółowe z tekstów informacyjnych lub prostych, często używanych instrukcji (rozumienie selektywne oraz szczegółowe).
- Zdający potrafią stosować strategie ułatwiające rozumienie tekstów, takie jak czytanie pobieżne w celu wyszukania informacji (np. w menu, w krótkim ogłoszeniu w gazecie) oraz dostosowywać tempo czytania do postawionych przed nimi zadań

POZIOM A2

- Zdający rozumieją pojedyncze napisy, fragmenty tekstów o długości jednego akapitu oraz kompletne krótkie teksty napisane językiem codziennej komunikacji, zawierające słownictwo podane w słowniku podstawowym oraz internacjonalizmy (5000-6000 wyrazów).
- Zdający rozumieją główną myśl tekstu oraz jego intencję komunikacyjną (rozumienie globalne). Potrafią także odnaleźć w nim konkretne informacje (rozumienie selektywne oraz szczegółowe).
- Zdający potrafią stosować strategie ułatwiające rozumienie tekstów, takie jak czytanie pobieżne, wyszukiwanie ważnej informacji (np. w książce telefonicznej, rozkładzie jazdy) oraz dostosowywać tempo czytania do postawionych przed nimi zadań.

POZIOM B1

- Zdający rozumieją pojedyncze napisy, fragmenty tekstów o długości jednego akapitu oraz kompletne krótkie teksty napisane w standardowej odmianie języka, zawarte w słowniku podstawowym.
- Zdający rozumieją główną myśl oraz intencje komunikacyjne (rozumienie globalne) tekstów dotyczących życia codziennego i zawodowego lub związanych z ich zainteresowaniami. Potrafią również odnaleźć w nich konkretne informacje (rozumienie selektywne, szczegółowe). Umieją także rozpoznać główne przesłanie oraz argumenty przejrzystie skonstruowanego tekstu argumentacyjnego, dotyczącego znanych im tematów.
- Zdający potrafią stosować strategie ułatwiające rozumienie tekstów, takie jak rozumienie kontekstowe, czytanie pobieżne w celu wyszukiwania informacji oraz dostosowywać tempo czytania do postawionych przed nimi zadań.

POZIOM B2

- Zdający rozumieją globalnie i szczegółowo fragmenty tekstów oraz całe teksty pisane w różnych stylach i formach z zakresu określonego w katalogach intencjonalno-pojęciowym i tematycznym.
- Rozumieją najważniejsze treści i intencje zawarte w popularnych formach tekstów użytkowych oraz literackich (rozumienie globalne), a także wykazują się umiejętnością wyszukiwania w nich konkretnych informacji (rozumienie selektywne), nawet jeśli teksty te charakteryzuje skomplikowana struktura leksykalna i składniowa.
- Zdający potrafią stosować strategie ułatwiające rozumienie tekstów, takie jak rozumienie kontekstowe, czytanie pobieżne w celu wyszukiwania informacji oraz dostosowywać tempo czytania do postawionych przed nimi zadań.

POZIOM C1

- Zdający rozumieją globalnie i szczegółowo długie i skomplikowane pod względem struktury teksty oryginalne, pisane w różnych stylach i formach.
- Zdający rozumieją treść i intencje (wyrażane również w sposób pośredni, aluzyjny, ironiczny i żartobliwy) wszystkich rodzajów tekstów pisanych, w tym tekstów popularnonaukowych, niezwiązanych z ich zainteresowaniami. Umieją określić stanowisko autora oraz rozumieją opinie i oceny wyrażane wprost i implikowane. Rozumieją również znaczenie i funkcje wyrażen nacechowanych, idiomatycznych i potocznych zawartych w tekstach.
- Zdający potrafią biegle stosować strategie ułatwiające rozumienie tekstów, takie jak rozumienie kontekstowe, czytanie pobieżne, szybkie wyszukiwanie informacji oraz dostosowywać tempo czytania do postawionych przed nimi zadań.

Ewentualne zadania po odczytaniu tekstu legendy

(Можливі завдання після прочитання тексту легенди)

I. Opis portretu (Опис портрету):

1.1 Proszę opisać portret Lecha z „Legendy o Lechu, Czechu i Rusie”:

(Опишіть портрет Леха з «Легенди про Леха, Чеха і Руса»)

a) na poziomie A1 (dzieci) – на рівні A1 (діти):

b) na poziomie A2 (młodzież) – на рівні А2 (молодь):

c) na poziomie B1 (młodzież/osoby dorosłe) – на рівні B1 (молодь/дорослі):

1.2 Proszę opisać portret Syrenki z „Legendy o Syrence Warszawskiej”:
(Опишіть портрет Русалоньки з «Легенди про Варшавську Русалку»)

a) na poziomie A1 (dzieci) – на рівні A1 (діти):

---

b) на poziomie A2 (młodzież) – на рівні A2 (молодь):

c) na poziomie B1 (młodzież/osoby dorosłe) – на рівні B1 (молодь/дорослі):

II. Słowotwórstwo (Утворення слів):

2.1. Proszę utworzyć nazwy miejscowości według wzoru:
(Утворіть назви місцевостей за зразком)

WZÓR: Lublin – Lubelszczyzna, Winnica – Winniczyszna.

---

1. Suwałki –
2. Zamość –
3. Kijów -
4. Chmielnicki –

Co łączy te nazwy? (Що поєднує ці назви?)

Czy świadczy to o wspólnych cechach językowo-kulturalnych Polski a Ukrainy?

(Чи це свідчить про спільні мовно-культурні риси Польщі та України?)

2.2. Proszę odnaleźć w tekście najczęściej używane słowo oraz utworzyć według niego rodzinę wyrazów:

(Віднайдіть у тексті найчастіше вживане слово та напишіть до нього спільнокореневі слова)

WZÓR: RODZINA – rodzice – rodzeństwo – rodzony – rodić się - urodziny

III. Frazeologia (Фразеологізми):

3.1. Proszę podać kilka przykładów przysłówi o Ojczyźnie.
(Наведіть декілька прикладів прислів'їв про Батьківщину):

1. *Gdzie dobrze, tam ojczyzna.* – Де добре, там Батьківщина.
2. *Biada, kto daje ojczyźnie pół duszy, a drugie pół dla szczęścia zachowa.* – Біда, коли віддаєш Батьківщині половину душі, а другу половину для щастя зберігаєш.
3. *Naród ma jeden dom - ojczyznę.* – Народ має один дім – Батьківщину.
4. *Życie w naszej ojczyźnie jest jak dryfowanie po mieliźnie.* – Життя у нашій Батьківщині – це наче дрейфування на мілині.
5. *Polska nie przysłowie lecz trzeba dobrze znać polską towę.* – Польща – не прислів'я, однак, слід добре знати польську мову.
6. *Żadne miejsce nie powinno być dla siebie miłsze od ojczyzny.* – Жодне місце не повинно бути для тебе милішим за Батьківщину.
7. *Przystoi walczyć w obronie praw, wolności, ojczyzny.* – Потрібно боротися за захист прав, свободи, Батьківщини.
8. *Co kraj, to obyczaj.* – Що не країна, то свої звичаї.

IV. Synonimy (Синоніми):

4.1. Proszę wymienić archaizmy słowami bardziej nowoczesnymi:
(Замініть архаїзми більш сучасними словами)

WZÓR: dziecina – dziecko; izba – chata, dom

1. płot -
2. siny -
3. dziewica -
4. niewiasta -
5. biesiada -
6. osada -
7. rzemieślnik –
8. stoisko –
9. płatnerz –
10. bestia -

V. Rozwój wyobraźni (Розвиток уяви):

5.1. Proszę opisać znajomość (emocje) bohaterów legendy przy pomocy emotikonów – do wyboru:

(Опишіть знайомство (емоції) героїв легенди за допомогою смайлів – на вибір)

a) Warsa i Sawy (Варса і Сави);

WZÓR: - Witam Cię, piękna Syrenko! 🙌

- Pozdrawiam Cię, chłopcze! 😊

- Wspaniała jesteś, mieszkanko rzeki! 😍

- Dziękuję Ci, młodzieńcu! ❤️ |

b) Królowej Juraty i Rybaka (Королеви Юрати і Рибака).

5.2. Proszę wymyślić legendę o Winnicy według podanych tematów:
(Вигадайте легенду про Вінницю згідно поданих тем)

-
- a) o herbie miasta (про герб міста);
  - b) o wzgórzu zamkowym (про Замкову гору);
  - c) o podziemiach kościelnych (про підземелля костелу);
  - d) o rzemieślnikach z Jeruzalemki (про ремісників з Єрусалимки);
  - e) o placu Kaliczańskim (про площу Калічанську).

VI. Słownictwo (Лексика):

6.2. Proszę podać przykłady słów – różnych części mowy, zaczynających się od tej samej litery:

(Наведіть приклади слів – різних частин мови, що починаються з тієї самої літери)

<i>Litera (літера)</i>	<i>rzeczownik (іменник)</i>	<i>przymiotnik (прикметник)</i>	<i>czasownik (дієслово)</i>	<i>zaimek (займенник)</i>	<i>inne (інше)</i>
w	wieś	wspaniały	wspierać	wszystko	więcej
u	ulga	utalentowany	ufać		uprzejmie
t	towar	towarzyski	tolerować	ten	trzeba
o	osiedle	ostrzy	oszczędzać	ówdzie	około
g	ganek	gospodarczy	gotować	gdziekolwiek	godnie
a	apaszka	atrakcyjny	angażować		ale
i	impreza	inteligentny	inwestować	inny	inaczej

LEGENDY POLSKIE

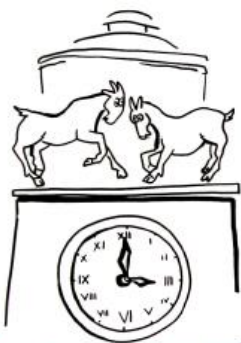
legenda o warszawskiej syrence

legenda o Popielu

legenda o lwach z gdańskiego ratusza

legenda o poznańskich koziołkach

legenda o zbójcu Madeju

legenda o Skarbniku

legenda o Smoku Wawelskim

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

WSZYSTKIEGO
NAJLEPSZEGO!

